DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

21. februar 2008 *

I sag C-296/06,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Tribunale amministrativo regionale del Lazio (Italien) ved afgørelse af 10. maj 2006, indgået til Domstolen den 3. juli 2006, i sagen:

Telecom Italia SpA

mod

Ministero dell'Economia e delle Finanze

Ministero delle Comunicazioni,

har

* Processprog: italiensk.

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Rosas, og dommerne U. Lõhmus, J. Klučka, A. Ó Caoimh og P. Lindh (refererende dommer),

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer
justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 4. oktober 2007,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Telecom Italia SpA ved avvocati F. Satta, F. Lattanzi, C. Tesauro og C. Santacroce

— den italienske regering ved I.M. Braguglia, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato P. Gentili

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved E. Traversa og M. Shotter, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 25. oktober 2007,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 11, 22 og 25 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/13/EF af 10. april 1997 om ensartede principper for generelle tilladelser og individuelle tilladelser for teletjenester (EFT L 117, s. 15).

2 Anmodningen er blevet fremsat i en sag mellem Ministero dell'Economia e delle Finanze (økonomi- og finansministeriet) og Ministero delle Comunicazioni (kommunikationsministeriet) på den ene side og Telecom Italia SpA (herefter »Telecom Italia«) på den anden side om en forpligtelse pålagt sidstnævnte til at betale afgift på grundlag af dennes omsætning i et år fra den dag, hvor direktiv 97/13 skulle være gennemført i national ret.

Retsforskrifter

Fællesskabsbestemmelser

3 Artikel 6 og artikel 11, stk. 1, i direktiv 97/13 om gebyrer og afgifter for henholdsvis generelle tilladelsesprocedurer og individuelle tilladelsesprocedurer bestemmer, at

medlemsstaterne skal sikre, at eventuelle gebyrer, som virksomhederne afkræves som led i tilladelsesprocedurerne, kun har til formål at dække administrationsomkostningerne i forbindelse med udstedelsen, forvaltningen, kontrollen og — alt efter omstændighederne — håndhævelsen af den gældende ordning for generelle tilladelser eller håndhævelsen af den gældende ordning for individuelle tilladelser.

4 Den almindelige frist, der er fastsat for gennemførelsen af direktiv 97/13, fremgår af direktivets artikel 25, stk. 1, der har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv og offentliggør de vilkår og procedurer, der er knyttet til [tilladelser], snarest muligt og senest den 31. december 1997. De underretter straks Kommissionen herom.«

5 Artikel 22 i direktiv 97/13 indeholder en særlig bestemmelse med hensyn til tilladelser, som allerede gjaldt ved direktivets ikrafttræden:

»1. Medlemsstaterne træffer alle nødvendige foranstaltninger for at sikre, at tilladelser, som gælder ved dette direktivs ikrafttræden, inden den 1. januar 1999 er bragt i overensstemmelse med direktivets bestemmelser.

2. Når anvendelsen af dette direktivs bestemmelser fører til ændringer i vilkårene for allerede gældende tilladelser, kan medlemsstaterne forlænge gyldigheden af vilkår

bortset fra sådanne, som giver særlige eller eksklusive rettigheder, der er blevet eller vil blive bragt til ophør i henhold til fællesskabslovgivningen, for så vidt dette kan ske uden at anfægte andre virksomheders rettigheder i henhold til fællesskabslovgivningen, herunder dette direktiv. I sådanne tilfælde underretter medlemsstaterne Kommissionen om, hvilke skridt de har taget med henblik herpå, og begrunder dette.

3. Forpligtelser i tilladelser, der allerede gælder ved direktivets ikrafttræden, og som ikke er bragt i overensstemmelse med direktivets bestemmelser inden den 1. januar 1999, er ugyldige, jf. dog stk. 2.

Kommissionen kan efter anmodning, og hvis det er berettiget, indrømme medlemsstaterne forlængelse af denne frist.«

Nationale bestemmelser

Post- og telekommunikationsloven

6 Indtil gennemførelsen af direktiv 97/13 var offentlige teletjenester forbeholdt staten i henhold til artikel 1, stk. 1, i post- og telekommunikationsloven (codice postale e delle telecomunicazioni, herefter »codice postale«), der var indeholdt i bilaget til dekret nr. 156 fra republikkens præsident om stadfæstelse af en samlet tekst med retsforskrifterne på området for post, postbank og telekommunikation (approvazione del testo unico delle disposizioni legislative in materia postale, di bancoposta e di telecomunicazioni) af 29. marts 1973 (almindeligt tillæg til GURI nr. 113 af 3.5.1973).

7 Codice postales artikel 188 har følgende ordlyd: »[K]oncessionshaveren skal til staten betale en årlig afgift, som nærmere fastsat i dette dekret, i reglementet eller i koncessionsaftalen.« Denne afgift blev beregnet i forhold til de bruttoindtægter eller -udbytter af den tjenesteydelse, koncessionen omfattede, dog med fradrag af, hvad koncessionshaveren betalte for det offentlige net.

Dekret nr. 318 af 22. september 1997

8 Direktiv 97/13 er særligt blevet gennemført ved dekret nr. 318 fra republikkens præsident om gennemførelse af fællesskabsdirektiver på telekommunikationsområdet (regolamento per l'attuazione di direttive comunitarie nel settore delle telecomunicazioni) af 19. september 1997 (almindeligt tillæg til GURI nr. 221 af 22.9.1997, herefter »dekret nr. 318/1997«).

9 Artikel 2, stk. 3-6, i dette dekret bestemmer:

»3. Indtil den 1. januar 1998 opretholdes den særlige og eksklusive rettighed til at udbyde taletelefonitjenester og for installering og levering af offentlige telekommunikationsnet hertil. […]

4. Koncessionerne til offentlig anvendelse og de tilladelser, der er omfattet af codice postales artikel 184, stk. 1, som gælder på tidspunktet for dette reglements ikrafttræden, ændres på den [nationale tilsynsmyndigheds] foranstaltning før den 1. januar 1999 med henblik på en tilpasning til bestemmelserne heri.

5. Når anvendelsen af bestemmelserne i nærværende reglement indebærer ændringer af koncessionsvilkårene og vilkårene for de gældende tilladelser, vedbliver vilkår, med undtagelse af vilkår, der giver særlige eller eksklusive rettigheder, som er afskaffet eller skal afskaffes i henhold til nærværende reglement, at være gyldige, med forbehold for rettigheder, som andre virksomheder afleder af bl.a. fællesskabsretten.

6. Med undtagelse af bestemmelserne i stk. 4 og 5 ophører forpligtelser, der følger af koncessioner og tilladelser, som gælder på tidspunktet for dette reglements ikrafttræden, men som ikke er i overensstemmelse med reglementets bestemmelser, at have virkning fra den 1. januar 1999.«

10 Artikel 6, stk. 20, i dekret nr. 318/1997 bestemmer:

»[D]et bidrag, der afkræves virksomhederne i forbindelse med proceduren for individuelle tilladelser, har udelukkende til formål at dække de administrative omkostninger i forbindelse med sagsbehandlingen, kontrollen med drift af tjenesten og med overholdelsen af de vilkår, der er fastsat med hensyn til tilladelserne. […]«

11 Artikel 21, stk.2, i dekret nr. 318/1997 har følgende ordlyd:

»Medmindre andet udtrykkeligt fremgår af nærværende reglement, vedbliver bestemmelserne på telekommunikationsområdet at finde anvendelse, herunder bl.a. med henblik på de formål, der er omhandlet i artikel 6, stk. 20 og 21, og indtil den [nationale tilsynsmyndighed] træffer afgørelse om det modsatte, de bestemmelser, der er omhandlet i codice postales artikel 188.«

Lov nr. 448 af 23. december 1998

12 Artikel 20, stk. 3, i lov nr. 448/1998 om finansielle bestemmelser med henblik på stabilisering og udvikling (misure di finanza pubblica per la stabilizzazione e lo sviluppo) af 23. december 1998 (almindeligt tillæg til GURI nr. 302 af 29.12.1998, herefter »lov nr. 448/1998«) har følgende ordlyd:

»[…]

3. Med virkning fra den 1. januar 1999 finder bestemmelserne i artikel 188 i [codice postale] ikke længere anvendelse på udbydere af offentlige teletjenester.«

13 I henhold til lovens artikel 20, stk. 4, ophæves artikel 21, stk. 2, i dekret nr. 318/1997.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

14 Telecom Italia, der er et italiensk selskab, er tidligere indehaver af en eksklusiv rettighed i form af en eksklusiv koncession på offentlige teletjenester i Italien. Selskabet har ved Tribunale amministrativo regionale del Lazio (den regionale forvaltningsdomstol i Lazio) anlagt sag til prøvelse af opretholdelsen for 1998 af den årlige afgift, der er fastsat i codice postale, som beløber sig til ca. 385 mio. EUR, hvilket beløb selskabet har nedlagt påstand om tilbagebetaling af. Selskabet har gjort gældende, at åbningen af telekommunikationsmarkedet for konkurrence den 1. januar 1998 indebærer en ophævelse af eksklusive rettigheder på dette område. Fra denne dato er de eneste økonomiske byrder, der gælder for televirksomhederne i

henhold til deres individuelle tilladelser, dem, der er omhandlet i artikel 11 i direktiv 97/13, således som Dosmtolen har fastslået i dom af 18. september 2003, Albacom og Infostrada (forenede sager C-292/01 og C-293/01, Sml. I, s. 9449).

15 Den forelæggende ret har også givet udtryk for tvivl om gyldigheden af den årlige afgift, der er pålagt Telecom Italia for 1998, samtidig med at den stiller spørgsmål ved, om artikel 22 i direktiv 97/13, der indeholder en overgangsbestemmelse for tilladelser, som allerede gjaldt ved direktivets ikrafttræden, såsom den tilladelse, der var meddelt Telecom Italia, ikke imidlertid kunne fortolkes således, at den tillod en sådan afgift for dette ene år. Den forelæggende ret hælder imidlertid i lighed med Telecom Italia til den opfattelse, at nævnte artikel 22 ikke indeholder en overgangsbestemmelse med hensyn til direktivets artikel 11 vedrørende byrder, der gælder for individuelle tilladelser, og at den derfor ikke tillader pålæggelse af en økonomisk byrde som den afgift, der er tvist om i hovedsagen.

16 Under disse omstændigheder har Tribunale amministrativo regionale del Lazio besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»[Er] artikel 20, stk. 3, i lov nr. 448/1998 [forenelig] med artikel 11, 22 og 25 i direktiv 97/13[?]«

Om det præjudicielle spørgsmål

17 Indledningsvis bemærkes, at Domstolen ikke under en sag i henhold til artikel 234 EF kan tage stilling til, om nationale bestemmelser er forenelige med fællesskabsretten. Domstolen har derimod kompetence til at forsyne den nationale ret med

alle de fællesskabsretlige fortolkningselementer, som kan sætte denne i stand til at bedømme, om nationale bestemmelser er forenelige med fællesskabsretten (jf. bl.a. dom af 7.7.1994, sag C-130/93, Lamaire, Sml. I, s. 3215, præmis 10, og af 19.9.2006, sag C-506/04, Wilson, Sml. I, s. 8613, præmis 34 og 35).

18 Det bemærkes, at selv om den forelæggende ret på det formelle plan har begrænset sit spørgsmål til fortolkningen af artikel 11, 22 og 25 i direktiv 97/13, er en sådan omstændighed ikke til hinder for, at Domstolen oplyser den om alle de momenter angående fortolkningen af fællesskabsretten, som kan være til nytte ved afgørelsen af den sag, som verserer for den, uanset om den henviser til dem i sit spørgsmål (jf. bl.a. dom af 26.4.2007, sag C-392/05, Alevizos, Sml. I, s. 3505, præmis 64 og den deri nævnte retspraksis).

19 Da det fremgår af sagen, der er forelagt Domstolen, at Telecom Italia har en generel tilladelse, skal artikel 6 i direktiv 97/13 om generelle tilladelser imidlertid også tages i betragtning.

20 Det forelagte spørgsmål må således forstås således, at det ønskes oplyst, om artikel 6 og 11 i direktiv 97/13, sammenholdt med direktivets artikel 22 og 25, er til hinder for, at en medlemsstat afkræver en udbyder, der er tidligere indehaver af en eksklusiv rettighed vedrørende offentlige teletjenester og nu er indehaver af en generel tilladelse, betaling af en økonomisk byrde som den afgift, der er tvist om i hovedsagen, der svarer til et beløb, der tidligere blev afkrævet som modydelse for den eksklusive rettighed, i et år fra den dag, hvor direktivet skulle være gennemført i national ret, dvs. indtil den 31. december 1998.

Indlæg for Domstolen

21 Telecom Italia og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber har gjort gældende, at en sådan afgift er i strid med artikel 11 i direktiv 97/13 som fortolket af Domstolen, og at dens opretholdelse i et år fra den dag, hvor direktivet skulle være gennemført i national ret, ikke er tilladt i henhold til direktivets artikel 22. Efter deres opfattelse tillader denne artikel 22 opretholdelse af vilkårene for tilladelser, som allerede gjaldt ved direktiv 97/13's ikrafttræden, for så vidt som disse vilkår ikke giver særlige eller eksklusive rettigheder. Forpligtelsen til at betale den afgift, der er tvist om i hovedsagen, var modydelsen for indrømmelsen af en eksklusiv rettighed. Den må derfor anses for at være i strid med nævnte artikel 22.

22 Den italienske regering har sondret mellem artikel 22, stk. 2, i direktiv 97/13, hvorefter vilkår, der giver særlige eller eksklusive rettigheder, ikke kan opretholdes efter direktivets ikrafttræden, og direktivets artikel 22, stk. 3, hvorefter forpligtelser i tilladelser, der allerede gjaldt på dette tidspunkt, kan opretholdes indtil den 31. december 1998. Regeringen har anført, at de særlige og eksklusive rettigheder er afskaffet den 31. december 1997 i overensstemmelse med direktiv 97/13. Den har tilføjet, at Den Italienske Republik endvidere har benyttet sig af retten til i henhold til artikel 22, stk. 3, at opretholde visse forpligtelser i et år. Betalingen af den afgift, der er pålagt den tidligere indehaver af den eksklusive rettighed, er omfattet af disse forpligtelser og er derfor forenelig med direktivet.

Domstolens svar

23 Domstolen har allerede haft lejlighed til at undersøge foreneligheden med direktiv 97/13 af en årlig økonomisk byrde, pålagt en televirksomhed og beregnet som en procentdel af dens omsætning, i forbindelse med dommen i sagen Albacom og

Infostrada. I præmis 41 i nævnte dom fastslog Domstolen, at en sådan byrde er i strid med de formål, som fællesskabslovgiver har haft for øje, og at den falder uden for de ensartede principper, der er opstillet ved direktiv 97/13. Det følger endvidere af dommens præmis 33 og 42, at en sådan byrde er forbudt ved direktivets artikel 11, der bestemmer, at gebyrer, som virksomhederne afkræves som led i tilladelsesprocedurerne, kun har til formål at dække administrationsomkostningerne i forbindelse med udstedelsen, forvaltningen, kontrollen og håndhævelsen af den gældende ordning for individuelle tilladelser. De gebyrer, der er pålagt i henhold til direktivets artikel 6, er afgrænset på samme måde, idet det samme forbud finder anvendelse på grundlag af denne artikel.

24 I henhold til artikel 25 i direktiv 97/13 skal artikel 6 og 11 ligesom samtlige direktivets bestemmelser være gennemført senest den 31. december 1997.

25 Artikel 22 i direktiv 97/13 indeholder imidlertid undtagelsesbestemmelser, der finder anvendelse på tilladelser, som allerede gjaldt ved direktivets ikrafttræden, hvorefter disse tilladelser skal være bragt i overensstemmelse med direktivets bestemmelser inden den 1. januar 1999, eller med andre ord senest et år efter den dato, der er fastsat i direktivets artikel 25.

26 Spørgsmålet er derfor, om artikel 22 i direktiv 97/13 som en undtagelse og kun for et år tillader opretholdelse af en økonomisk byrde som den afgift, der er tvist om i hovedsagen, over for en udbyder, som var indrømmet en eksklusiv rettighed før direktivets ikrafttræden.

27 Direktivets artikel 22 indrømmer ikke blot i stk. 1 en supplerende frist på et år, der udløber den 31. december 1998, for at bringe tilladelser, der gælder ved direktivets ikrafttræden, i overensstemmelse med dette, men foreskriver desuden i stk. 2

mulighed for at forlænge gyldigheden af vilkår knyttet til gældende tilladelser, forudsat imidlertid, at disse vilkår ikke giver særlige eller eksklusive rettigheder, og at denne forlængelse af gyldigheden ikke anfægter rettigheder, som andre virksomheders afleder af fællesskabslovgivningen. Artiklens stk. 3 vedrører forpligtelser knyttet til tilladelser, der allerede gælder ved direktiv 97/13's ikrafttræden. Sidstnævnte stykke, der finder anvendelse med forbehold af bestemmelserne i stk. 2, foreskriver, at de omhandlede forpligtelser skal være bragt i overensstemmelse med direktivet inden den 1. januar 1999, medmindre Kommissionen efter anmodning har indrømmet den pågældende medlemsstat forlængelse af denne frist.

28 Artikel 22 i direktiv 97/13 vedrører således ikke udtrykkeligt økonomiske byrder, der finder anvendelse på televirksomheder, som er indehavere af tilladelser, uanset om det drejer sig om generelle tilladelser eller individuelle tilladelser. Kun direktivets artikel 6 og 11 er udtrykkeligt helliget dette spørgsmål.

29 Med henblik på at undersøge, om direktivets artikel 22 alligevel kan finde anvendelse på økonomiske byrder som den afgift, der er tvist om i hovedsagen, skal denne artikel fortolkes under henvisning til ikke blot sin ordlyd, men også sit formål samt sin opbygning inden for rammerne af direktiv 97/13 i sin helhed.

30 26. betragtning til direktivet belyser herved formålet med direktivets artikel 22. Fællesskabslovgiver har i denne betragtning konstateret, at medlemsstaterne har meddelt nogle teletilladelser for perioder, som udløber senere end den 1. januar 1999. For at undgå erstatningskrav er det anset for nødvendigt at tillade medlemsstaterne at forlænge gyldigheden af visse vilkår for disse tilladelser, forudsat at de ikke giver særlige eller eksklusive rettigheder. Hvad angår disse rettigheder skal de, medmindre Kommissionen har givet tilladelse, afskaffes i henhold til bl.a. Kommissionens direktiv 90/388/EØF af 28. juni 1990 om liberalisering af markedet for teletjenester (EFT L 192, s. 10).

31 Formålet med artikel 22 i direktiv 97/13 er derfor at undgå søgsmål ved at tillade aftaleforhold, der er indgået mellem medlemsstaterne og televirksomhederne før direktivets ikrafttræden, at gælde efter den 1. januar 1999, samtidig med at medlemsstaterne kun har frist til denne dato med henblik på at tilpasse de pågældende kontrakters indhold til direktivets bestemmelser.

32 Formålet med artikel 22 i direktiv 97/13 som præciseret i lyset af 26. betragtning forekommer derfor ikke at være opretholdelse af en økonomisk byrde knyttet til en tidligere eksklusiv rettighed.

33 Analysen af artiklens ordlyd støtter denne konklusion.

34 Da sagen for det første angår en medlemsstat, som ikke har fået tilladelse fra Kommissionen til at opretholde særlige eller eksklusive rettigheder på teleområdet, udelukker artikel 22, stk. 2, i direktiv 97/13 opretholdelse af vilkår, der giver sådanne rettigheder efter den 31. december 1997. Hvis en eksklusiv rettighed er afskaffet, har denne afskaffelse — som generaladvokaten har anført i punkt 37 i forslaget til afgørelse — normalt betydning for anvendelsen af den økonomiske byrde, der er modydelsen.

35 Det fremgår for det andet af selve ordlyden af artikel 22, stk. 3, i direktiv 97/13, at dette stykke gælder med forbehold af bestemmelserne i artiklens stk. 2. Da artiklens stk. 2 udelukker vilkår, der giver eksklusive eller særlige rettigheder, kan direktivets artikel 22, stk. 3, ikke omhandle forpligtelser, der er knyttet til sådanne vilkår, hvorfor bestemmelsen ikke kan forstås således, at den tillader opretholdelse heraf indtil den 31. december 1998.

36 Det må derfor fastslås, at en forpligtelse, der kommer til udtryk som en afgift knyttet til en tidligere eksklusiv rettighed, ikke kan være omfattet af anvendelsesområdet for de forpligtelser, der er omhandlet i artikel 22, stk. 3, i direktiv 97/13, og at en sådan afgift ikke kan opretholdes efter den 31. december 1997 i henhold til direktivets artikel 25.

37 Den italienske regering har imidlertid under retsmødet anført, at betalingen af den afgift, der er tvist om i hovedsagen, ikke er knyttet til en eksklusiv rettighed, idet denne i øvrigt er afskaffet. Denne afgift havde i realiteten som formål at lette overgangen til en konkurrenceordning for Den Italienske Republik. Da denne medlemsstat skulle opgive den ordning med eksklusive rettigheder, den havde indført, samt de ressourcer, som denne ordning sikrede medlemsstaten, udgjorde den nævnte afgift i et år et økonomisk bidrag, der gjorde det muligt for medlemsstaten gradvist at tilpasse sig den nye ordning. Udtrykket »forpligtelser« i artikel 22, stk. 3, i direktiv 97/13 er selvstændigt fra udtrykket »vilkår«, der er anvendt i artikel 22, stk. 2, og skal fortolkes uafhængigt af sidstnævnte udtryk. Det tillod således en medlemsstat af finansielle årsager at pålægge en økonomisk byrde såsom den afgift, der er tvist om i hovedsagen, indtil den 31. december 1998.

38 Herved bemærkes, at det tilkommer den nationale ret at afgøre, om den afgift, der er tvist om i hovedsagen, som ubestridt har hjemmel i codice postales artikel 188, er knyttet til den eksklusive rettighed vedrørende offentlige teletjenester, der var indrømmet Telecom Italia før direktiv 97/13's ikrafttræden.

39 Hvis det forudsættes, at en økonomisk byrde som denne afgift ikke er knyttet til en eksklusiv rettighed indrømmet før direktiv 97/13's ikrafttræden, skal det undersøges, om en sådan byrde udgør en forpligtelse i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 22, stk. 3, i direktiv 97/13, der kan være omfattet af den undtagelse, der er omhandlet i denne bestemmelse.

40 Herved bygger den italienske regerings fortolkning på den forudsætning, at begrebet »forpligtelser« i direktivets artikel 22, stk. 3, er selvstændigt fra begrebet »vilkår« i artiklens stk. 2. Sidstnævnte begreb omhandler udelukkende fordele indrømmet virksomheden i dennes interesse, hvorimod udtrykket »forpligtelser« omfatter byrder, der pålægges virksomheder, herunder byrder, der som i tilfældet i hovedsagen alene pålægges af hensyn til den pågældende medlemsstats finansielle interesse uafhængigt af »vilkårene« for tilladelsen.

41 Denne analyse kan imidlertid ikke tiltrædes. Det fremgår for det første af opbygningen af direktivets artikel 22, stk. 2 og 3, samt af anvendelsen af udtrykket »vilkår« bl.a. i artikel 3, 4 og 8 i direktiv 97/13, sammenholdt med bilaget til direktivet, til beskrivelse af de vilkår, som må knyttets til tilladelser, at dette udtryk dækker begrebet »forpligtelser« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i direktivets artikel 22, stk. 3. De vilkår, som må knyttets til tilladelser, således som de er opregnet i bilaget til direktivet, omfatter en række forpligtelser, herunder i vilkår 4.3, som vedrører miljøbeskyttelse eller by- og landsplanlægning.

42 Det bemærkes for det andet, at kun artikel 6 og 11 i direktiv 97/13 vedrører økonomiske byrder, der finder anvendelse på virksomheder, der har tilladelse inden for området for teletjenester (jf. i denne retning dommen i sagen Albacom og Infostrada, præmis 26). Hvad angår individuelle tilladelser bestemmer direktivets artikel 11, stk. 1, at de gebyrer, som medlemsstaterne afkræver virksomheder med disse tilladelser, kun kan have til formål at dække de administrationsomkostninger, der er knyttet til det arbejde, der udføres i forbindelse med udstedelsen af tilladelserne (dommen i sagen Albacom og Infostrada, præmis 25, og dom af 19.9.2006, forenede sager C-392/04 og C-422/04, i-21 Germany, Sml. I, s. 8559, præmis 28). De samme overvejelser gør sig gældende for afgifter pålagt af medlemsstater for generelle tilladelser i henhold til artikel 6 i direktiv 97/13, der desuden forskriver en enkelt anden form for økonomisk bidrag, nemlig økonomisk bidrag knyttet til opfyldelse af forsyningspligten.

43 Begrebet »vilkår« knyttet til tilladelser som omhandlet i direktiv 97/13 omfatter derfor forskellige rettigheder og forpligtelser, uden dog at omfatte økonomiske byrder pålagt televirksomheder med tilladelse.

44 Heraf følger, at udtrykket »forpligtelser« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 22, stk. 3, i direktiv 97/13, ikke omfatter en økonomisk byrde som den afgift, der er tvist om i hovedsagen, der pålægges en televirksomhed uden tilknytning til vilkårene for udøvelsen af den tilladelse, der er indrømmet virksomheden, med det ene formål at hjælpe den pågældende medlemsstat økonomisk.

45 Det forelagte spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 6, 11, 22 og 25 i direktiv 97/13 er til hinder for, at en medlemsstat afkræver en udbyder, der er tidligere indehaver af en eksklusiv rettighed vedrørende offentlige teletjenester og nu er indehaver af en generel tilladelse, betaling af en økonomisk byrde som den afgift, der er tvist om i hovedsagen, svarende til det beløb, der tidligere blev afkrævet som modydelse for den eksklusive rettighed, i et år fra den dag, hvor direktivet skulle være gennemført i national ret, dvs. indtil den 31. december 1998.

Sagens omkostninger

46 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Artikel 6, 11, 22 og 25 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/13/EF af 10. april 1997 om ensartede principper for generelle tilladelser og individuelle tilladelser for teletjenester er til hinder for, at en medlemsstat afkræver en udbyder, der er tidligere indehaver af en eksklusiv rettighed vedrørende offentlige teletjenester og nu er indehaver af en generel tilladelse, betaling af en økonomisk byrde som den afgift, der er tvist om i hovedsagen, svarende til det beløb, der tidligere blev afkrævet som modydelse for den eksklusive rettighed, i et år fra den dag, hvor direktivet skulle være gennemført i national ret, dvs. indtil den 31. december 1998.

Underskrifter